

Till
Region Stockholm
Trafikförvaltningen
105 73 Stockholm
registrator.tf@sll.se

Diarienummer
TN 2020-1386

Remissyttrande inför trafikförändringar i SL-trafiken 2021/2022 (T22)

Region Stockholm har presenterat planer för trafikförändringar under år 2022 och Skärgårdens trafikantförening vill härmed lämna ett remissyttrande över de justeringar som presenteras samt uppmärksamma ytterligare angelägna ärenden kring Regionens sjötrafik.

Skärgårdens trafikantförening vill därtill sammanfattningsvis i punktform åter uppmärksamma ett antal angelägna önskemål som har framförts i tidigare remissyttrande.

Skärgårdens trafikantförening ser med tillförsikt att Trafikförvaltningen överväger en utökad trafik med förbindelser i lågsäsong, isfri period, till **Marö**. Det är ett önskemål som trafikantföreningen har drivit i många år.

En minskning av antalet turer till 2021 på **Räfsnäs-Tjockö-Fejan** har väsentligt försämrat förutsättningarna för de boende på traden, främst de heltidsboende på öarna. De aktuella turerna har haft ett lågt resandeunderlag men har haft den största betydelse för möjligheterna att kunna bo och verka på, framförallt Tjockö. Det är av yttersta vikt att Trafikförvaltningen möjliggör ett återinförande av de slopade turerna.

Problemet att upprätthålla en duglig trafik vintertid till **Bromskärs** brygga bör få en långsiktig lösning. Skärgårdens trafikantförening uppmanar Region Stockholms Trafikförvaltning att i samarbete med intressenter kring Bromskärs brygga och ansvarig operatör för trafiken, finna en stadigvarande acceptabel lösning för hur trafiken skall fungera även i perioder av is.

Det noteras i remissen till T22 att trafikförvaltningen överväger att dra in kvällstrafik på **linje 89**, efter kl. 19.30, samt att sista kvällsturen på **linje 80**, norr om Ropsten. Båda traderna anlöper öar med heltidsboende befolkning, ön **Kungshatt** på linje 89 och öarna **Tranholmen** och **Storholmen** på linje 80, där ingen annan kollektivtrafik än pendelbåt finns att tillgå. Skärgårdens trafikantförening hemställer om att Trafikförvaltningen som ett alternativ till helt indragen trafik överväga en lösning liknande den i övrig skärgårdstrafik till öar med heltidsboende; en kvällstur en eller ett fåtal dagar per vecka och/eller att aktuella turer blir beställningsturer, förbindelse med anslutning till annan kollektivtrafik, istället för att helt dras in.

Skärgårdens trafikantförening välkomnar planerna för en större samordning mellan **pendelbåtslinje 83** och skärgårdstrafiken, som därmed integreras och harmoniseras. Båda varumärkenas taxa föreslås gälla på alla turer alternativt bör övervägas att årskortet för fastboende (Ö-kortet) gälla på linje 83 för att effektivisera och samordna trafiken på sträckan. Detta bör förutom taxeregler också gälla regler för bagage, som nu gäller under SL:s föreskrifter vilket medför problem för dem som bor på öarna som linjen trafikerar, liksom för passagerare till anslutande båtförbindelser till linje 83.

Skärgårdens trafikantförening förordar att Waxholmsbolagets taxesystem införs parallellt samt att Waxholmsbolagets bagageregler införs i all trafik på hela linje 83 till de öar med hel- och deltid-boende befolkning utefter linjen mellan Strömkajen och Grenadjärbryggan. Det blir inte minst viktigt om fler turer på sträckan Stockholm-Vaxholm skall anlöpa mellanliggande bryggor för att ersätta turer med Waxholmsbolagets långväga trafik. Likaså bör passagerare med pendelbåt i likhet med skärgårdstrafik, till öar utan annan fast förbindelse prioriteras om fartyget riskerar att bli fullsatt.

Vid en trafikstart på **linje 84**, som ju löper parallellt/kompletterar med Waxholmsbolagets trafik på traderna 2; Riset, Tegelön, Koviksudde, Kalvholmen, Furuholmen och Risberga, och 3 vid Norra Lagnö, är det angeläget att samma flexibla taxesystem och bagageföreskrifter införs i den trafiken.

Det noteras i trafikförändringsremissen ett förslag att dra in all trafik på linje 15, **Grinda-Sandhamn**. Trafiken på den sträckan utförs vid veckoslut under sommartidtabellen med ångfartyget *Norrskär*. Trafiken fyller en såväl en kulturhistorisk som en värdefull kapacitetstark praktisk funktion i skärgårdstrafiken, en tillgång för skärgården som besöksmål, till en av skärgårdens mest besökta platser och med anslutning till andra trader, ej minst Nord/Syd-linjen.

Ångfartyget *Norrskär* byggdes år 1910 för att trafikera Stockholm-Sandhamn, vilket fartyget gjorde kontinuerligt fram till 1948. Ångfartyget återkom på den traden år 1978 och har upprätthållit trafik alltsedan dess fram till att pandemiosommaren 2020 satte hinder i vägen för en ångbåtssäsong på Sandhamnstraden. Skärgårdens trafikantförening är medveten om att trafiken långsiktigt har tappat resenärer vilket bland annat har fått till följd att den tidigare dagliga trafiken sommartid med *Norrskär* på traden, numera har reducerats till veckoslutstrafik.

Det är en kulturgärning av Region Stockholms Trafikförvaltning att fartyget kan hållas i trafik på Sandhamnstraden, det är också något som ansvariga för trafiken välförtjänt bör berömmas för. Ansvariga bör ta tillfället i akt att uppmärksamma, informera och göra reklam för ångbåtstrafiken på Sandhamnstraden, ett incitament att öka antalet resenärer med dessa turer. *Norrskärs* turer är och bör förbli ett värdefullt komplement till Nord/syd-linjens trafik till Sandhamn och övrig ordinarie trafik och kan ytterligare bidra till en utvecklad besöksnäring i denna del av skärgården.

Under stora delar av 2022 kommer trafiken vid **Saltsjöbanan** att vara avstängd och torde då ersättas med bussförbindelser. För att avlasta busstrafiken bör Trafikförvaltningen överväga att förstärka båttrafiken med ytterligare turer på sträckan Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Boo-Saltsjöbaden som en del av båttrafiken på traderna till Nämndö, Ornö och Utö.

Kompletteringstrafiken till öar med heltidsboende i **Nämdöskärgården**, likaså till ett antal öar med deltidboende som i övrigt helt saknar reguljärtrafik med Waxholmsbolaget, i tabell 17, upphörde till säsongen 2021, vilket är djupt olyckligt. Den trafiken har varit av största betydelse för de hel- och deltidboende på öarna utan annan kollektiv båttrafik och bör snarast återinföras.

Skärgårdens trafikantförening finner det glädjande att trafiken på traden **Dalarö-Kymendö-Ornö östra sida(-Fjärdlång)** har förstärkts till vårturlistan 2021 och bättre möjliggjort för boende att nå Dalarö för angelägna ärenden och därtill att härmed också finns trafik dagligen utom torsdagar. Utturerna måndag eftermiddag från Dalarö bör senareläggas och i övrigt behöver avgångstiderna på traderna utvärderas för att finna ett så långt möjligt optimalt utbud av trafik.

Skärgårdens trafikantförening är väl medveten om att Kymendö är på väg att uppfylla kraven för att vara en kärnö och vill uttrycka en förhoppning att Trafikförvaltningen bibehåller den utökning av trafik som har införts till april 2021 samt fortsätter en, sedan många år, planerad utbyggnad av trafiken till RUFSS-standard, med såväl daglig trafik i lågsäsong samt en sen kvällstur åtminstone någon dag per vecka.

Vid livstidsförlängningen av fartygen *Solöga* och *Vindöga*, minskade tillgängligt gods- och kylutrymme. Ombyggnaden påverkar *Vindögas* möjligheter att transportera gods till Ornö västra och östra sida, främst under sommartidtabellen. Trafikförvaltningen bör till 2022 överväga en stadigvarande lösning som inte begränsar möjligheterna att transportera gods till Ornöskärgårdens öar, antingen genom separat godsbat eller att vid en förmiddagsturen använda *Vindöga* uteslutande som godsbat och anlita annat fartyg för passagerarturerna på de aktuella traderna.

Trafikantföreningen motsätter sig förslaget att avveckla direkttrafiken **Stockholm-Utö** under sensommaren och noterar att förvaltningen överväger en uppföljning av denna minskning av trafiken. Förutom att vara en uppskattad båtförbindelse till södra skärgården till bl.a. Ornö och Utö, också genom båtbyte i Saltsjöbaden även till Nämndötradens bryggor, avlastar turerna vid veckoslut också vägnät och övrig kollektivtrafik till berörda fastlandsbryggor.

Skärgårdens trafikantförening vill uttrycka sin uppskattning över planerade förbättringar i trafiken på traden **Nynäshamn-Nättarö-Ålö** och likaså en förstärkning i trafiken **Ankarudden-Landsort**. Trafikförvaltningen bör överväga möjligheten att byte mellan pendeltåg och busslinje 852, för vidare resa med båt **Ankarudden-Landsort**, skall ske vid Nynäshamns station istället för, som i dag, vid Nynäsgård. Nynäshamns station medger väsentligt smidigare omstigning mellan buss och pendeltåg än Nynäsgård. Förändringen bedöms kunna genomföras med en smärre justering av busstidtabellen.

Ett viktigt mål är en minskad bränsleåtgång, som kan skapas om befälhavarna bättre kan planera sin körning, att undvika omvägar för att gå till bryggor där det visar sig inte vänta några resenärer. Föreningen noterar med tillfredsställelse att Trafikförvaltningen överväger en ökning av anropsstyrd trafik och detta bör kunna gälla såväl anlop vid enskilda bryggor som vid vissa turer i sin helhet, fler än vad som för närvarande är fallet.

- **Frösviks** brygga, pendelbåtlinje 80, fyller en viktig funktion för dels de boende som annars har långt till annan kollektivtrafik samt utgör också en möjlighet till tvärförbindelse mellan Danderyd, Lidingö och Vaxholm samt gör Bogesundslandets naturreservat tillgängligt. Bryggan bör fortsätta att trafikeras.

- **Östana färjeläge** är sedan 2020 avstängd för trafik p.g.a. bristande säkerhet. Bryggan utgjorde en viktig bytespunkt i norra skärgården mellan båt och buss. Båtförbindelser via Östna tillgängliggör Stockholms norra skärgård för boende i Österåkers kommun. Möjligheten att resa mellan Blidö/Yxlan-området och Ljusterö påverkas också p.g.a. den indragna bryggan. Berörda parter kring Östana; Trafikförvaltningen, Trafikverket och Österåkers kommun bör med gemensamma krafter verka för att en ny brygga kan komma till stånd och trafiken kan återupptas.

- **Vättersö** saknar båttrafik mellan november och första hälften av april. En sedan länge planerad förlängningen av säsongen, i första hand till höstturlistans slut, bör genomföras skyndsamt.

- Tabell 14, **Möja-Sollenkroka** saknar intur på söndag morgon (finns endast på vinterturlistan), vilket inte motsvarar RUFs-standard. Bryggorna **Galtholmen** och **Gällnönäs** saknar förbindelse från Stockholm, Hasseludden, Gåshaga, Vaxholm fredag förmiddag under vinterturlistan, en sådan bör komma till stånd till vintern 2022. En förstärkning av trafiken till replipunkten Boda bör övervägas liksom om bryggorna kunde trafikeras inom ramen för turerna Boda-Södra Ingmarsö.

- Trafik till och från **Björkviks brygga** bör återupptas. Med trafik Björkvik–Nämdöskärgårdens bryggor–Stavsnäs är varje tur användas både för resande från och till fastlandet vilket skapar fler resealternativ, större flexibilitet och kortare restider. Björkvik avlastar Stavsnäs brygga och likaså vägnätet till Stavsnäs. Om turer över Björkvik även upprätthölls i högsäsong, skulle en anslutning till Nord/syd-linjen kunna erhållas.

- Trafikförvaltningen bör överväga möjligheten att måndag-onsdagar vår och höst införa anlöp vid bryggorna **Ängsö**, **Kalvholmen** och **Gränö**.

- Föreningen beklagar att den uppskattade trafiken till utskärgården i södra skärgården, traden **Dalarö-Huvudskär** har lagts ned. Det finns få möjligheter att nå utskärgården inom ramen för Region Stockholms trafik- och taxesystem och denna trafik är av stor betydelse för besöksnäringen i södra skärgården. Trafikförvaltningen bör tillsammans med Skärgårdsstiftelsen och berörd kommun undersöka möjligheten att fortsätta trafiken och vad som kan krävas för åtgärder för att framgent fortsätta upprätthålla och utveckla denna trafik.

Företrädare för Region Stockholm framhåller återkommande hur angeläget det är att tänka på ett **hela-resan perspektiv** där resor till sjöss med pendelbåt eller skärgårdsbåt samt buss- och spårtrafik är delar av samma system och smidiga byten mellan trafikslag skall underlättas. Skärgårdens trafikantförening konstaterar att detta inte ens har gått att ordna vid Skeppsbron i Gamla Stan, i anslutning till Djurgårdsfärjornas terminal samt kajpontonen som anlöps av skärgårdsbåtar och pendelbåtlinje 83. Närmaste busshållplats är vid Slottsbacken, drygt 400 meter från kajplatserna. Det bör vara en prioriterad fråga för Trafikförvaltningen i samarbete med berörd operatör, Keolis, att snarast se till att återöppna busshållplats Röntmästartrappan på Skeppsbron, i nära nog direkt anslutning till Djurgårdsfärjorna samt kajpontonen för att underlätta smidiga byten mellan buss och båt.

Sommaren är kort. Alltför kort tvingas man nog konstatera. Vid remissversionen av T21, våren 2020, redovisades att sommaren 2021 skulle sträcka sig mellan den 25 juni och 22 augusti. Detta har nu anpassats till att gälla intill den 15 augusti. Det betyder en sommar om ca. sju och en halv vecka. Till kommande år utlovas i remissen att sommaren skall vara till den 21 augusti men det kan, med erfarenhet från 2021 befaras att tidtabellsskiftet i augusti kan tidigareläggas. Låt vara att många av skärgårdens trader har ett jämförbart utbud av trafik under vårens sista veckor och höstens första period. En stor del av traderna har det inte. Skillnaden är betydande; färre turer eller ej daglig trafik är verkligheten vid många av traderna i skärgården under sensommaren. Samtidigt som en allt kortare sommartidtabell medför ett bättre utbud av kollektivtrafik med buss- och spårtrafik i Stockholms län, innebär det en väsentligt sämre trafik i skärgården. Förvisso förstärks trafiken vanligen med ytterligare turer på vissa trader i midsommarveckan men dessa annonseras blott en kort tid i förväg och därmed saknas en förutsägbarhet i trafiken. Trafikförvaltningen bör överväga en utökning av sommartidtabellen i skärgårdstrafiken med en vecka i juni respektive augusti, så långt möjligt med hänsyn till anslutande kollektivtrafik på land kan möjliggöra detta.

Hur utvecklingen långsiktigt kommer att se ut är omöjligt att bedöma men det kan konstateras att gruppen deltidsboende har under pandemin tillbringat alltmer tid i skärgården vilket har förstärkt underlaget för skärgårdstrafiken i lågsäsong samt under veckodagar, måndag-fredag. Om ett förändrat resande kommer att bestå även när pandemin har klingat av, kommer det att påverka hur trafiken kommer att behöva utformas och med det följer också behov att kunna anpassa tidtabellernas giltighetstid, främst sommartidtabellen.

Stockholm den 3 juni 2021
Skärgårdens Trafikantförening

Lars Nyberg
Ordförande

Nils Cronholm
sammankallande trafikkommittén

